

ПРОГРАМА

додаткового вступного випробування у формі співбесіди для вступників на навчання за програмами підготовки магістрів на основі диплому бакалавра, здобутого за іншою спеціальністю (напрямом)

Навчально-науковий інститут: Гуманітарних та соціальних наук (ІГСН)

Код, спеціальність: **054 «Соціологія»**

Спеціалізація: **«Соціологія»**

- Вступ до спеціальності «Соціологія»
- Теоретична соціологія

ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ

Мета співбесіди – з'ясувати наскільки вступник

1. *ознайомлений* з розвитком соціології як науки, її структурою, функціями, методами дослідження, місцем і роллю в системі суспільних наук. Особливий акцент робиться на розумінні кандидатом сутності, історичних типів суспільства, особливостей соціальної структури та соціальної стратифікації сучасного суспільства, а також на його ознайомленні із сучасними соціологічними теоріями і методологією та методикою соціологічного аналізу;
2. *мотивований* до самостійної науково-дослідницької роботи, володіє відповідними навичками і вміннями.

Основні вимоги до знань та вмінь вступника

Вступник має продемонструвати знання:

- професійного етичного кодексу;
- предмету, структури, функцій, принципів, методів, основних категорій та законів соціології як науки;
- особливості становлення соціології як самостійної науки;
- загальної характеристики суспільства як цілісної системи та її складових елементів;
- призначення і взаємодії основних соціальних інститутів та соціальних

організацій в суспільстві;

- об'єктивних та суб'єктивних факторів формування особистості та її місце в соціокультурних системах;
- сутності, структури соціальної дії та соціальної взаємодії як обміну, символічних маркерів соціальної взаємодії;
- ролі культури в суспільстві, її компонентів, моделей культурних орієнтацій життя, способів і стилів життя, перспектив вивчення культури як соціологічного феномену;
- змісту основних соціальних проблем сучасності («Півночі» і «Півдня», зіткнення цивілізацій, геополітичної конкуренції, загроз для середовища проживання людини, демографічного дисбалансу, бідності, міграції, міжнародного тероризму та інших проблем глобалізованого світу).
- змісту і досягнень соціологічної науки та освіти в Україні та світі, сучасних міжнародних стандартів фахової підготовки соціолога різних кваліфікаційних рівнів.

Вступник має продемонструвати уміння:

- пояснювати, оцінювати, узагальнювати знання про суспільство в контексті системного підходу з елементами структурно-функціонального аналізу;
- аналітично аналізувати перебіг соціальних процесів у сучасному світі та Україні, зокрема;
- аналізувати важливість значення різних галузей соціології в суспільстві та для себе особисто;
- планувати та проводити емпіричні соціологічні дослідження відповідно до сучасних методик;
- володіти основними соціологічними термінами, оперувати ними під час співбесіди.

Тематика співбесіди.

Тема 1. Соціологія як наука.

Тема 2. Виникнення і розвиток соціології.

Тема 3. Суспільство: сутність, типологія, соціальна структура та стратифікація.

Тема 4. Соціальні інститути та соціальні організації.

Тема 5. Особистість та її місце в соціокультурних системах.

Тема 6. Соціальні взаємодії і практики.

Тема 7. Культура в суспільстві.

Тема 8. Соціологія та соціальні проблеми сучасності.

Тема 9. Емпіричні соціологічні дослідження.

Тема 10. Фахова підготовка соціолога у вищому навчальному закладі.

Тема 1. Соціологія як наука.

Місце соціології в системі суспільних наук. Об'єкт, предмет і завдання соціології. Категорії і методи соціології. Структура і рівні соціологічного знання. Мікросоціологія, мезосоціологія, глобальна соціологія. Поняття візуальної соціології. Фундаментальна соціологія. Прикладна соціологія. Емпірична соціологія. Соціологічна культура. Соціологічне мислення. Функції соціології. Зв'язок соціології з іншими суспільними науками. Новітні виклики соціології. Практичні можливості соціології. Роль соціології в розв'язуванні практичних проблем суспільства і людини.

Тема 2. Виникнення і розвиток соціології.

Історичні і наукові передумови генези і розвитку соціологічного знання. Соціологічні погляди класиків соціології (О. Конта, Г. Спенсера, Е. Дюркгейма, К. Маркса, М. Вебера). Основні етапи розвитку і напрями Американської і Західноєвропейської соціології ХХ ст. Розвиток соціологічної думки в Україні. Соціологічна наука і освіта ХХІ ст.

Тема 3. Суспільство: сутність, типологія, соціальна структура і соціальна стратифікація.

Поняття суспільства. Фактори утворення суспільства. Історичні моделі суспільства. Прочини, механізми і форми трансформації соціокультурних систем. Традиційне суспільство. Індустріальне суспільство. Особа в індустріальному суспільстві. Становлення постіндустріального суспільства. Соціологічні теорії індустріального суспільства. Особа в індустріальному суспільстві. Механізми, форми, напрямки і типи соціальних змін та їх роль в розвитку суспільства. Основні теорії пояснення соціальних змін. Поняття «модернізація суспільства». Органічна та неорганічна модернізація суспільства. Проблеми модернізації українського суспільства.

Тема 4. Соціальні інститути та соціальні організації.

Сутність та роль соціальних інститутів в суспільстві. Утворення та функціонування соціальних інститутів (влада, держава, політика, економіка, ринок, праця, сім'я, релігія, освіта, наука, охорона здоров'я і медицина, масові комунікації). Сутність і типи соціальних організацій. Роль організацій в суспільному житті.

Тема 5. Особистість та її місце в соціокультурних системах.

Поняття особистості. Соціалізація. Внутрішні і зовнішні регулятори поведінки людини. Соціальні ролі і соціальний статус. Соціальна структура особистості. Соціальні типи особистості. Свобода і несвобода особи. Конформізм та девіація. Соціальні регулятори діяльності (соціальний контроль). Нові тенденції взаємодії людини і суспільства XXI.

Тема 6. Соціальні взаємодії і практики.

Поняття «соціальна дія». Структура соціальної дії. Види соціальних дій. Поняття і види соціальних контактів. Соціальна взаємодія як обмін. Символічні інтерпретації соціальної взаємодії. Соціальні дії і конфлікт інтересів. Колективна дія і соціальні рухи.

Тема 7. Культура суспільства.

Поняття «культура». Роль культури в суспільстві. Культура як спосіб життєдіяльності. Компоненти і функції культури. Моделі культурних орієнтацій життя. Способи і стилі життя. Вільний час і практики дозвілля. Культурні регулятори людських вчинків. Культура як фактор трансформації соціальних взаємодій. Перспективи вивчення культури.

Тема 8. Соціологія та соціальні проблеми сучасності.

Поняття «соціальні проблеми». Глобальні соціальні проблеми. Конфлікт «Півночі» та «Півдня». Зникнення цивілізацій. Геополітична конкуренція. Руйнування середовища проживання людини. Демографічний дисбаланс. Бідність. Проблеми забезпечення продовольством. Етносоціальні та міграційні процеси. Міжнародний тероризм.

Тема 9. Емпіричні соціологічні дослідження.

Методологічні засади соціологічних досліджень. Природа епістемології. Епістемологічні особливості позитивної, реалістичної та гуманістичної соціології. Методи збору та аналізу інформації. Якість соціологічної інформації (вірогідність, надійність, валідність). Соціологічні дослідження та соціальна практика.

Тема 10. Фахова підготовка соціолога у вищому навчальному закладі.

Соціологічна освіта в Україні: стан, досягнення, проблеми розвитку. Сучасна концепція розвитку соціологічної освіти. Соціологічна освіта в контексті процесу. Напрями розвитку соціологічної освіти. Освітньо-кваліфікаційна характеристика соціолога-«бакалавра», соціолога – «спеціаліста», соціолога – «магістра». Професійне призначення соціолога. Кваліфікаційні, морально-етичні і соціальні вимоги випускника-соціолога. Підготовка вченого-соціолога в системі аспірантури.

Перелік питань для проведення співбесіди.

1. Яке місце займає соціологія в системі сучасних наук ?
2. Чим відрізняється соціологія від інших наук про суспільство?
3. Як визначається об'єкт і предмет соціології?
4. В чому полягає їх відмінність?
5. Який зміст вкладається в поняття «соціальне»?
6. Що таке «соціальний закон»?
7. За якими критеріями здійснюють типологізацію соціальних законів?
8. Якими основними категоріями оперує соціологія?
9. Що ви розумієте під методом (методами) і прийомами соціології?
10. Якою є структура соціологічного знання?
11. Чим відрізняється теоретична соціологія від емпіричної соціології?
12. Чим відрізняється макросоціологія від мікросоціології?
13. У чому суть основних функцій соціології?
14. Що дає знання соціології сучасній людині?
15. Чому зростає значення соціології в наш час?
16. Чим різняться соціологія як наука від соціології як навчального предмета?
17. У чому виявляється зв'язок соціології з іншими науками?
18. Що сприяло виникненню і розвитку соціології як окремої науки?
19. Яка роль О.Конта у становленні соціології ?
20. Чим зумовлена поява у ХХ ст. різних соціологічних шкіл і концептуальних напрямків у соціології?
21. Хто започаткував і розвивав соціологічну думку в Україні у ХІХ ст.?
22. У чому полягають особливості розвитку вітчизняної соціології ХХ ст.?
23. Які основні етапи свого розвитку пройшла соціологічна думка України?
24. Що таке «суспільство»?
25. Чому людина не може існувати поза суспільством?
26. Чому суспільство відрізняється від хаотичного скупчення людей та інших соціальних явищ ?
27. Чи можна ототожнювати суспільство з державою?

28. Які історичні типи суспільства Ви знаєте?
29. Чим відрізняються між собою філософське і соціологічне пояснення виникнення суспільства?
30. За якими критеріями можна здійснювати типологізацію суспільств?
31. Які існують канали взаємодії, проблеми взаємозалежності між елементами системи "людина-суспільство"?
32. В чому полягає різниця між доіндустріальним, індустріальним та постіндустріальним суспільством?
33. До якого типу суспільства Ви віднесли б сучасну Україну?
34. Чим різняться між собою еволюційні та революційні форми соціальних змін? Які їх причини та наслідки?
35. Які Ви знаєте приклади еволюційних та революційних змін у різні періоди розвитку українського суспільства?
36. Чи існують закономірності у розвитку суспільства? Якщо так, то які? Якщо ні, то чому?
37. Чим відрізняється еволюційний розвиток суспільства від революційного ?
38. Що слід розуміти під терміном "модернізація суспільства"?
39. В чому суть органічної та неорганічної модернізації ?
40. Які соціальні зміни відбуваються в сучасній Україні? Розкрийте їх тенденції, рушійні сили, перспективи.

Рекомендована література

1. Білоус В.С. Соціологія у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях: Навч. посіб. / В.С. Білоусова. – К.: КНЕУ, 2002. – 140 с.
2. Болотіна Є.В. Соціологія: Навч. посіб. / Є.В. Болотіна, В.Б. Мішура. - К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 128 с.
3. Гіденс Є. Соціологія / Є. Гіденс. – К., 1999.
4. Джонсон Алан Г. Тлумачний словник з соціології / Алан Г. Джонсон. Пер. з англ. за наук. ред. В. Ісаєва, А. Хоронжого. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 480 с.

5. Захарченко М.Б. Історія соціології / М.Б. Захарченко, О.І. Погорілий. - К., 1993.
6. Климанська Л.Д. Соціологія. Навчально-методичний посібник / Л.Д. Климанська, В.Є. Савка. – Львів: Видавничий відділ ІППТ, 2004. – 148 с.
7. Козловець Є.А. Соціологія: Словник термінів і понять / Є.А. Козловець. – К.: Кондор, 2006. – 372 с.
8. Лапан Т. Д. Історія соціології: Навч. посіб. / Т.Д. Лапан. – Л.: ЛНУ, 2007. – Ч 1. – 236 с.
9. Леш С. Соціологія постмодернізму / С. Леш Пер. з англ. Ю.Олійник. – Л.: Кальварія, 2003. – 344 с.
10. Основи соціології. Матеріали до лекційного курсу. За ред. Климанської Л.Д., Савки В.Є. - Львів, 1997.
11. Паніна Н. Технологія соціологічного дослідження: курс лекцій. – К.: Ін-т соціології НАН України, 2007. – 320 с.
12. Піча В.М. Соціологія: Короткий навч. словник: терміни і поняття. 2-ге вид., перероб і доповнене / В.М. Піча, В.Є. Савка / За редакцією В.М. Пічі. – К.: «Каравела», Львів: «Новий Світ 2000», «Магнолія плюс», 2008. – 340 с.
13. Піча В.М. Соціологія: Загальний курс / В.М. Піча. – К.: «Каравела», 200. – 248 с.
14. Практикум з соціології: Навчальний посібник / За ред. В.М. Пічі. – Львів: «Новий світ - 2000», 2004. – 368 с.
15. Ручка А.О. Курс історії теоретичної соціології / А.О. Ручка, В.В. Танчер. – К., 1992.
16. Савка В.Є. Сім'я та соціум: Проблеми взаємодії / В.Є. Савка, Н.А. Уманець . – Львів: Вид-во НУ «ЛП», 2008 .- 180 с.
17. Сірий Е.В. Соціологія: навч. посіб. / Е.В. Сірий. – К.: АТІКА, 2007. – 480 с.
18. Соціологія: Навч. посіб. / За ред. С. Макеєва. – К.: Знання, 2005. – 455 с.
19. Соціологія: підручник для студ. ВНЗ / За ред.. В. Городяненка. – К.:

Академія, 2006.

20. Соціологія: Підручник / За ред. В.М. Пічі. – Львів: «Магнолія-Плюс», «Новий світ - 2000», 2014. – 277 с.

21. Черниш Н.Й. Соціологія: підручник за рейтингово-модульною системою навчання. – 5-е вид., доп. – К.: Знання, 2009. – 468 с.

22. Юрій М.Ф. Соціологія: Підручник / М.Ф. Юрій. – К.: Кондор, 2007. – 288 с.